

Да учиме заедно да читаме

ДА УЧИМЕ ЗАЕДНО ЗА УСПЕШНО СОВЛАДУВАЊЕ НА ЧИТАЊЕТО КАЈ МАЛИТЕ ДЕЦА

Читањето е забавно. Тоа е клучна вештина која ни помага да учиме и да го живееме животот – и затоа започнувањето со читање е возбудлива и важна фаза од развојот на децата. Како и со многу други вештини, децата постепено ги совладуваат вештините кои им се потребни за читање еден долг период, почнувајќи неколку години пред да можат да ја разберат смислата на напишаните зборови. Ова го прават низ многу активности, а некои од нив или малку или воопшто не се поврзани со книги.

Говорење и слушање

За да станат вешти читатели, децата треба да бидат добри во конверзација. Едноставното разговарање со децата игра витална улога во нивното подготвување за читање. Кога испробуваат нови зборови, тие создаваат голем речник кој ги подготвува за големиот број зборови со кои ќе се сретнат подоцна. Преку разговор со многу различни луѓе, тие се запознаваат со звуците и правилата на јазикот. Вие можете да им помогнете преку разговарање додека ги вршите секојдневните активности:

- кажете им ги зборовите за непознатите предмети
- употребувајте многу описни зборови додека заедно истражувате
- со задоволство одговарајте на прашања.

Игра на преправање

Децата се одлични имитатори. Кога ги гледаат возрасните како читаат од задоволство или за некоја цел, и децата посакуваат да знаат да читаат. Ова не значи дека секогаш треба да нè гледаат како читаме книги – исто така е многу важно да нè видат како го прелистуваме телефонскиот именик кога бараме броеви, како ги читаме декларациите на производите во супермаркетот и како го читаме возниот ред на автобусите. Децата кои го гледаат читањето како дел од секојдневниот живот и кои имаат многу можности да си играат и да се преправаат дека читаат ќе бидат подготвени кога ќе дојде време да учат да читаат. Вие можете да обезбедите предмети во домот кои ќе им помогнат на децата да си играат читање пред да можат да ги разберат напишаните зборови. На пример:

- до телефонот–играчка ставете стар телефонски именик, оставете книга со рецепти до пластелинот и упатства за „Сам свој мајстор“ до комплетот за градење

- сочувајте неколку весници и списанија за да можат децата да играат дека читаат како возрасните
- охрабнете ги децата да се преправаат дека им читаат приказни за добра ноќ на своите играчки.

Забележување на деталите

Додека децата почнат да учат да читаат, тие треба да бидат способни да забележуваат мали детали и да ги забележуваат сличностите и разликите. Ова е важно затоа што многу од буквите изгледаат многу слично и меѓу себе се разликуваат со мали детали.

Има многу начини за малите деца да научат да ги забележуваат овие детали. Кога ќе ги редат деловите од сложувалка, кога ќе бараат одреден предмет на некоја слика или кога ќе лазат околу градината следејќи ја мравката, тие учат да се концентрираат и да ги забележат малите разлики. Можете да им помогнете охрабрувајќи ги внимателно да го набљудуваат светот околу себе.

- Разгледувајте сликовници и разговарајте за она што го гледате во нив.
- Правете активности за „забележување разлики“.
- Застанете и внимателно гледајте ги работите додека сте на прошетка: гледајте ја шемата на линиите на различните листови или формата на пукнатината во сидот.

Римување

Да се слушаат и кажуваат рими е одлично за да се научи да се чита. Споделувањето рими со малите деца им помага да ги слушаат шемите на јазикот. Децата прво започнуваат да забележуваат дека некои зборови ги имаат истите звуци и на крајот (римување). Подоцна, тие забележуваат дека многу зборови слично се пишуваат. Разбирањето на овие врски значително го олеснува процесот на учењето да се чита. Вие можете да помогнете со тоа што ќе им овозможите на децата да чујат многу рими. Ритамот што може да се најде во поезијата исто така може да помогне бидејќи има ритам во читањето.

- Споделувајте детски песнички, направете ги позабавни додавајќи активности и движења со телото.
- Читајте приказни што се римуваат.
- Играјте игри како што е: „На буквата .... видов нешто што се римува со...“

Запаметување

За да станат читатели, децата треба да ги запомнат буквите од азбуката и звуците што тие ги претставуваат. Тие треба да ги запомнат значењата на зборовите и смислата на она што неодамна го прочитале. Можете да помогнете преку играње игри со децата, кои ќе им помогнат да се концентрираат и да ги развиваат вештините на паметење.

- Охрабнете ги да ги запомнат и да разговараат за настаните во денот.
- Играјте „Отидов на пазар и купив...“, менувајте се во зборувањето и додавајте по еден предмет на листата.
- Помогнете им на децата да ја развијат меморијата за она што го виделе, со помош на игра со карти во која треба да ги најдат оние две карти што се совпаѓаат.

Заемно уживање со книгите

Бебињата може да се зачленат во библиотека во кое било време. Библиотеките нудат програми за читање приказни за деца од различни возрасти. Можете да најдете книги и на распродажба на стари книги, и тоа за многу евтини цени. Оние книги што ќе ги купите таму внимателно избришете ги. Исто така е забавно да заменуваат книги со вашите пријатели. Можете да направите ваша лична книга користејќи ги дигиталните семејни фотографии.

Бебиња и мали деца

Никогаш не е прерано да се почне со споделување книги. Читањето книга додека бебето е во ваша преградка или додека ви седи во скротот ќе развие силна врска меѓу вас и ќе им помогне на бебињата да го поврзат читањето со период во кој уживале. Разговарајте за она што сте го виделе на страницата и поставувајте прашања – не е важно тоа што во овој стадиум вие сте тие што треба да дадат одговор на прашањата. Додека го правите ова, им помагате на бебињата да развијат вештини за слушање и ги подготвувате за подоцна кога ќе разговараат за книгите во кои уживале. Едноставно со тоа што ве гледаат како ги вртите страниците на книгата, бебињата разбираат како функционираат книгите – кога ја читаме книгата, почнуваме од почетокот и одиме кон крајот.

Охрабрете ги малите деца да изберат омилена книга за вас, за да ја гледате заедно. Дозволете им да ја држат книгата и да ги вртат страниците. Подоцна, најдете време да разговарате за книгата и да ја поврзете, кога е тоа можно, со други работи во кои тие уживаат. Доколку гледате книга за паркот, на пример, може да се потсетите кога сте го посетиле блискиот парк. Што сте правеле таму? Што сте виделе заедно? Какво е чувството кога сте на лулашка?

Добри книги за споделување со бебиња и мали деца се:

- сликовници со големи и јасни илустрации
- фотографски книги и книги преполни со предмети од секојдневниот живот
- книги за првите искуства, како што е одење на доктор или престој со дедовците и бабите
- тродимензионални сликовници со текстура, интересни корици и илустрации.

Создавање на добри читатели

Има многу нешта што можете да ги направите за да им помогнете на децата да напредуваат во учењето да читаат. Разговарајте со нив за она што мислат дека ќе се случи во приказната или замолете ги самите одново да ја прераскажат приказната, можеби со користење слики. Сликите продолжуваат да бидат многу важни, затоа барајте книги во кои нема пишан текст за да им помогнете на децата да ја вежбаат вештината на раскажување приказни. Забавувајте се додека заедно ги одигрувате приказните. Вашиот ентузијазам за книгата ќе им помогне на децата да сфатат дека книгите се интересни.

Фокусирајте се на звуците на говорниот јазик со играње игри кои ги нагласуваат сличните звуци во различните зборови. На пример, колку работи можете да најдете во домот што почнуваат со звукот „ф“? Споделете ги омилените рими, дозволете им на децата да го кажат зборот што се римува или охрабрете ги да ја изберат својата смешна рима.

Помогнете им на децата да разберат дека знаците на страницата имаат значење, дека ги претставуваат зборовите и речениците што ги изговараме. Покажувајте ги зборовите додека ги читате приказните. Забавувајте се откривајќи пишани зборови околу вас: знакот на

автобуската станица, лепенките во супермаркетот, сообраќајните знаци итн. Заедно читајте ја азбуката за да создадете врска меѓу звуците кои се користат во зборовите и буквите што се користат за да се напишат тие звуци. Ставете лепенка на вратата на детската соба за да им помогнете на децата да си го препознаат името.

Споделете ги следниве книги:

- книги со римување
- книги со азбуката
- голем број возбудливи приказни
- научна литература за омилените теми.

Станување читатели

Повеќето од децата постепено се движат од фазата на почетници-читатели до создавање вистински читатели. Возраста на која ова се случува може да варира, но децата кои уживаат во разгледување на книгите и во раскажување на приказни веројатно се подготвени да почнат со читање кога:

- ќе се фокусираат на детали и ќе забележуваат сличности и разлики
- ќе ги прераскажуваат приказните, ќе ги редат настаните во исправниот редослед
- ќе раскажуваат приказна од сликите
- ќе извршуваат едноставни упатства.

Додека децата минуваат низ првите три години од училиштето, тие учат да ги препознаат звуците кои се произведени од буквите и групите букви (ова е познато како фонетика).

Тие се стекнуваат со фонд на зборови кои ги препознаваат штом ќе ги видат и учат дека големите букви и точките помагаат во групирање на зборовите во текот на читањето. Како што децата почнуваат да го сфаќаат напишаното како начин за комуникација, така почнуваат да сакаат самите да комуницираат – на тој начин се развива нивниот интерес за пишувањето.

Ова ги охрабрува да посветат поголемо внимание на деталите на она што го читаат.

За сето ова е потребно долго време, а вашето охрабрување игра важна улога. Кратките релаксирани периоди на читање заедно со вас ќе им овозможат на децата вредна вежба за вештините што ги учат. Доколку децата не покажат никаков интерес за читање, можеби треба да поминат повеќе време во практикување на своите вештини за развивање интерес кон читањето. На некои деца им е потребен посистематски пристап кон читањето, но доколку проблемите продолжат, тогаш од корист е да разговарате со учителот на вашето дете.

Сите деца, без оглед која фаза ја имаат достигнато, имаат корист од тоа да се продолжи да им се читаат интересни книги. Најважното нешто е читањето да биде забавно за нив.